

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาและวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจึงกำหนดวิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) โดยมีรายละเอียดของวิธีวิจัยแต่ละวิธี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

การวิจัยเอกสาร เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ โดยแยกประเภทข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลเอกสารข้างต้นที่เป็นต้นตอของข้อมูล (Originality) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้เขียนหรือเจ้าของวรรณกรรมเป็นผู้ผลิตวรรณกรรมหรือเป็นวรรณกรรมที่ยังไม่มีการวิเคราะห์มาก่อน เช่น ตำราทฤษฎี คำพิพากษาศาล รายงานการประชุม บันทึกข้อความ หนังสืออนุมัติต่าง ๆ ของทางราชการ ฯลฯ ข้อมูลประเภทนี้ผู้วิจัยจะต้องนำมาวิเคราะห์หาคำตอบเอง

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลเอกสารระดับรองที่ไม่ใช่ต้นตอแต่เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ การตีความ และการอธิบายมาแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องนำข้อมูลมาสังเคราะห์หาคำตอบ ซึ่งการสังเคราะห์เป็นการนำข้อมูลที่มีการวิเคราะห์มาแล้วนำมาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง ส่วนสำคัญประการหนึ่งซึ่งผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงหากจะนำข้อมูลประเภทนี้มาสังเคราะห์

การวิจัยได้กำหนดประเภทเอกสารและประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่จะนำไปสู่การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร โดยมีประเภทเอกสาร คือ หนังสือ ตำรา รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลเอกสาร คือ ห้องสมุด หน่วยงานราชการ และทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet)

ข้อมูลเอกสารที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1.1 ทฤษฎีและหลักการ

- 1) ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ
- 2) ทฤษฎีความยุติธรรม
- 3) หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 4) หลักนิติรัฐ
- 5) หลักนิติธรรม
- 6) หลักความเสมอภาค
- 7) หลักความได้สัดส่วน
- 8) หลักธรรมาภิบาล
- 9) หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง
- 10) หลักในการพิจารณาความผิดทางวินัย
- 11) หลักในการพิจารณากำหนดโทษทางวินัย

1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- 1) กฎหมายไทย
 - (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 - (2) พระบรมราชโองการประกาศให้ใช้ทศสักราชชาติ (พ.ศ. 2561-2580)
 - (3) ประมวลกฎหมายอาญาทหาร
 - (4) พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457
 - (5) พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พระพุทธศักราช 2476
 - (6) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498
 - (7) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542
 - (8) พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565
 - (9) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551
- 2) กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ
 - (1) กฎบัตรสหประชาชาติ ค.ศ. 1945 (Charter of the United Nations) (พ.ศ. 2488)
 - (2) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights) (พ.ศ. 2491)
 - (3) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights) (พ.ศ. 2509)

(4) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 2012 (ASEAN Human Rights Declaration) (พ.ศ. 2555)

3) กฎหมายต่างประเทศ

(1) สหรัฐอเมริกา : กฎหมายว่าด้วยยุติธรรมทหาร ค.ศ. 1950 (Uniform Code of Military Justice) (พ.ศ. 2493)

(2) เครือรัฐออสเตรเลีย : พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดวินัย ค.ศ. 1982 (The Defence Force Discipline Act) (พ.ศ. 2525)

(3) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี : กฎหมายพื้นฐาน ค.ศ. 1949 (Basic Law) (พ.ศ. 2492)

1.3 เอกสารอื่น ๆ

เอกสารอื่น ๆ ได้แก่ คำรา รายงานการวิจัย เอกสารการเรียนการสอน เอกสารรายงานการประชุมสัมมนา วิทยานิพนธ์ และบทความ รวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยทหารในภาวะปกติ และการดำเนินการทางวินัยทหารในภาวะไม่ปกติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการศึกษาและสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์โดยตรงจากผู้ที่มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบาย สั่งการ หรือกำหนดแผนปฏิบัติการ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือมีอำนาจตัดสินใจ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยทหาร การสัมภาษณ์เชิงลึก มีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอันจำเป็นต่อการนำไปวิเคราะห์หาคำตอบในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างไม่เป็นรูปแบบ ซึ่งอาจจะเพิ่มหรือลดประเด็นสัมภาษณ์ก็ได้ ผู้วิจัยกำหนดให้มีการสัมภาษณ์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามประเด็นสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามประเด็นสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 วิธีการสัมภาษณ์

แบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

1) การติดต่อ

ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือนำจากหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต และการติดต่อทางโทรศัพท์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และนัดหมายวันและเวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการยืนยันการให้สัมภาษณ์เชิงลึก

2) การจัดทำประเด็นสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้จัดเตรียมประเด็นในการสัมภาษณ์ล่วงหน้าโดยมีการกำหนดประเด็นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์หาคำตอบของโจทย์และวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจะนำไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเอกสาร โดยมี ทฤษฎี และหลักการ กฎหมายไทย กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยทหาร รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อให้ได้คำตอบและสาระสำคัญสำหรับการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร เพื่อให้กฎหมายที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถที่จะคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของทหารได้อย่างเหมาะสมกับภาวะการปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบัน

2.2 ประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1) ตุลาการศาลทหาร เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยทหาร ได้แก่ หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าสำนักงานศาลมณฑลทหาร หัวหน้าคณะฝ่ายศาลทหารสูงสุด หัวหน้าศาลทหารกลาง หัวหน้าศาลทหารกรุงเทพ

2) อัยการทหาร เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ทหารที่จะนำข้อพิพาททางวินัยทหารเข้าสู่การพิจารณาขององค์ตุลาการศาลทหาร ได้แก่ หัวหน้าอัยการทหาร

3) นายทหารพระธรรมนูญ เนื่องจากเป็นผู้รวบรวมหลักฐานการกระทำผิดวินัยทหารต่าง ๆ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารบก ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารเรือ ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารอากาศ ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร

4) ทนายทหาร เนื่องจากเป็นผู้รวบรวมหลักฐานการกระทำผิดวินัยทหารต่าง ๆ ให้กับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยทหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการกองสงเคราะห์ทางกฎหมาย

ประชากรสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดดังกล่าวเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการดำเนินการทางวินัยทหารและเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในกระบวนการดำเนินการทางวินัยทหาร

2.3 ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการสัมภาษณ์เชิงเชิงสนทนาระหว่างประชากรสัมภาษณ์กับผู้วิจัยตามประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยทหาร ตามที่กำหนดไว้และมอบให้ประชากรสัมภาษณ์เป็นการล่วงหน้า แยกเป็นประเด็นคำถาม 10 ประเด็น ดังต่อไปนี้

- 1) การดำเนินการทางวินัยทหารภาวะปกติและการดำเนินการทางวินัยทหารภาวะไม่ปกติ
- 2) ทักษะที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดวินัยทหาร
- 3) ลักษณะของการกระทำผิดวินัยทหารอย่างร้ายแรง และอย่างไม่ร้ายแรง
- 4) กระบวนการหรือขั้นตอนสำหรับการพิจารณาความผิดวินัยทหาร และองค์กรพิจารณาความผิด
- 5) การให้สิทธิแก่ผู้ถูกล่าหาในการต่อสู้คดีวินัยทหารในภาวะปกติ และการให้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินัยทหาร กับการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลทหารสูงสุดเพื่อการตรวจสอบถ่วงดุล
- 6) การเพิ่มบทบาท หน้าที่และอำนาจแก่ศาลทหารในการรับฟ้องและวินิจฉัยคดีวินัยทหารกรณีทหารกระทำผิดวินัยร้ายแรงและถูกลงทัณฑ์ซึ่งตนเห็นว่าควรลงทัณฑ์นั้น ไม่ได้รับความเป็นธรรม
- 7) ระดับศาลทหารที่จะให้มีหน้าที่และอำนาจในการรับฟ้องและพิจารณาพิพากษาคดีวินัยทหารร้ายแรง
- 8) การกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการทางวินัยทหารในทุกขั้นตอนของฝ่ายบริหาร
- 9) การเพิ่มแผนกคดีวินัยทหารในศาลทหารสูงสุด
- 10) ข้อเสนอแนะหรือข้อแนะนำอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร

3. การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Designs, Co-Design)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร ซึ่งวิธีการจัดทำเป็นกฎหมายที่ดีนั้นสมควรที่จะให้ผู้มีส่วนได้เสียในการมีส่วนร่วมออกแบบประเด็นกฎหมาย ในฐานะที่จะเป็นผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือ เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง ทั้งนี้เพื่อจะทำให้ได้ตัวต้นแบบกฎหมายที่มีได้มาจากผู้วิจัยเท่านั้น ดังนั้นการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) ในบริบทของการวิจัยทางกฎหมาย คือ การที่ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับกฎหมายฉบับนั้น ๆ ได้เข้ามีส่วนร่วมในการออกแบบสาระสำคัญของบทบัญญัติกฎหมาย ที่เห็นว่าควรจะให้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งวิธีการนี้เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีการนำไปใช้เป็นที่วิพากษ์การวิจัยที่มุ่งต่อการจัดทำเป็นต้นแบบ หรือรูปแบบ (Model) จากการศึกษาวิจัย

สำหรับการวิจัยนี้ได้นำเอาแนวคิดการวิจัย (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560, หน้า 11) ที่กล่าวว่า การวิจัยหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยผู้วิจัยมีหน้าที่ในการนำเอาคำตอบจากการใช้วิธีวิจัยนี้ไป วิเคราะห์ตามหลักวิชาการ และวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากการวิจัยด้วยวิธีการต่าง ๆ ตาม ที่กำหนดไว้ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้สำหรับการจัดทำกฎหมายให้เป็นกฎหมายที่ เหมาะสมต่อการบังคับใช้ ทั้งนี้เพราะกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดในการ บังคับใช้และการปฏิบัติตามเพราะกฎหมายมักมุ่งเน้น ไปสู่การบังคับและมีกำหนดโทษที่จะทำให้มี การยอมทำตามเพราะกลัวการถูกลงโทษจึงส่งผลให้มีการพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายเป็นประโยชน์ ในแง่ของการตีความ กฎหมายที่ดีจึงควรจะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถบังคับใช้ได้จริง ด้วยเหตุนี้ การจัดทำกฎหมายต้นแบบของ การวิจัยนี้จึงนำเอาวิธีการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ มาใช้โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

3.1 การกำหนดกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสีย

ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเฉพาะ และกลุ่มผสม ดังนั้น ประชากร ที่จะอยู่ในแต่ละกลุ่ม จึงประกอบด้วย

1) กลุ่มตุลาการพระธรรมนูญ และอัยการทหาร	จำนวน 4 คน
2) กลุ่มนายทหารพระธรรมนูญ	จำนวน 4 คน
3) กลุ่มนายทหาร ทนายความทั่วไป และนักวิชาการ	จำนวน 4 คน
4) กลุ่มข้าราชการพลเรือนและข้าราชการตำรวจ	จำนวน 4 คน

กลุ่มประชากรเฉพาะมี 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและ ความต้องการที่จะให้มีในกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร ตามประสบการณ์ที่มีอยู่ ดังนั้น กฎหมายต้นแบบที่จะได้จึงมาจากผู้มีส่วนได้เสีย ทั้ง 4 กลุ่มเฉพาะซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกัน ก็ได้ (ดูภาพประกอบที่ 3.1)

กลุ่มเฉพาะ 1	กลุ่มเฉพาะ 2	กลุ่มเฉพาะ 3	กลุ่มเฉพาะ 4
			

ภาพประกอบที่ 3.1 ประชากรกลุ่มเฉพาะ

ประชากรกลุ่มเฉพาะ 1 ตุลาการพระธรรมนูญ และอัยการทหาร

ประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 นายทหารพระธรรมนูญ

ประชากรกลุ่มเฉพาะ 3 ทนายทหาร ทนายความทั่วไป และนักวิชาการ

ประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 ข้าราชการพลเรือนและข้าราชการตำรวจ

กลุ่มประชากรผสม มี 4 กลุ่ม เป็นการแยกประชากรกลุ่มเฉพาะแต่ละกลุ่มมารวมกัน เป็นกลุ่มผสม ดังนั้นกลุ่มผสมจึงมีประชากรจากกลุ่มตุลาการพระธรรมนุญ และอัยการทหาร กลุ่มนายทหารพระธรรมนุญ กลุ่มทนายทหาร ทนายความทั่วไป และนักวิชาการ กลุ่มข้าราชการ พลเรือนและข้าราชการตำรวจ โดยมีหลักการและเหตุผลของการมีกลุ่มผสม คือ การให้ผู้มีส่วนได้เสีย ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมาร่วมอภิปรายตามความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายซึ่งอาจสอดคล้องกัน หรือแตกต่างกันก็ได้ โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีข้อสรุปของกลุ่ม (ดูภาพประกอบที่ 3.2)

กลุ่มผสม1	กลุ่มผสม2	กลุ่มผสม3	กลุ่มผสม
			

ภาพประกอบที่ 3.2 ประชากรกลุ่มผสม

3.2 ขั้นตอนในการดำเนินการ

การเตรียมความพร้อม ด้วยการกำหนดประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินการทางวินัยทหารในแต่ละส่วนงาน และมีหนังสือเชิญประชากรให้เข้ามีส่วนร่วมออกแบบ สำหรับสถานที่เป็นห้อง สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกแบบประกอบด้วย กระดาษสำหรับเขียน คำตอบเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มทุกกลุ่ม ปากกาสำหรับเขียนคำตอบ

การดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเช้า เป็นการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่ม ประชากรเฉพาะ 4 กลุ่ม ช่วงบ่าย เป็นกลุ่มประชากรผสม 4 กลุ่ม ทั้ง 2 ช่วงแม้กลุ่มประชากร จะแตกต่างกันแต่ก็ใช้ประเด็นหรือหัวข้อที่จะให้ออกแบบเดียวกัน การดำเนินการทั้ง 2 ช่วงเวลา ดังกล่าวจะมีการเลือกประธานกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่นำเสนอคำตอบของกลุ่มตนต่อที่ประชุม โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเด็นที่เป็นหัวข้อสำหรับให้กลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ร่วมออกแบบ ตามหัวข้อที่กำหนด ซึ่งประเด็นในการวิจัยนี้ ก็คือ ร่างสาระสำคัญที่เป็นองค์ประกอบ โครงสร้าง ของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามโจทย์วิจัยที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 ให้แต่ละกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่มในชุดแรก แยกกันดำเนินการร่วมออกแบบ ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน พร้อมหาข้อยุติของคำตอบของกลุ่มในแต่ละ ประเด็นที่กำหนดไว้ โดยมีผู้วิจัยอยู่ประจำแต่ละกลุ่มพร้อมอำนวยความสะดวกในการจดเนื้อความ ที่ได้จากการออกแบบของแต่ละกลุ่ม เป็นคำตอบจากการตกลงร่วมกันภายในกลุ่มนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มประชากรเฉพาะ นำเสนอรูปแบบที่จัดทำขึ้นมาแล้วต่อที่ประชุมเพื่อรับฟังและรับรู้รูปแบบของกลุ่มตน

การดำเนินการขั้นตอนที่ 1 - 3 จะใช้เวลาในการดำเนินการประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งโดยปกติจะเป็นช่วงเวลาเช้า

ขั้นตอนที่ 4 จัดกลุ่มประชากรใหม่อีกครั้งเป็นกลุ่มประชากรผสมที่มาจากตัวแทนของประชากรกลุ่มเฉพาะมารวมเป็นกลุ่มใหม่ ได้ 4 กลุ่ม และดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 - 3

ขั้นตอนนี้จะใช้เวลาเท่ากับขั้นตอนที่ 1 - 3 คือ ประมาณ 2 ชั่วโมง ดังนั้น การดำเนินการจึงเป็นช่วงบ่ายในวันเดียวกันเพื่อจะได้ความต่อเนื่องของความคิด เมื่อได้คำตอบของรูปแบบมาแล้วผู้แทนกลุ่มจะนำเสนอแบบที่ร่วมกันจัดทำโดยเสนอต่อที่ประชุมเช่นเดียวกับการดำเนินการในช่วงเช้า โดยคำตอบที่ได้จากกลุ่มประชากรชุดที่ 1 และชุดที่ 2 นี้ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบในรูปแบบของตารางเปรียบเทียบ และวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่ร่างของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารต่อไป

3.3 การวิเคราะห์ผลการทำ Co-Design

คำตอบที่ได้มาจากการทำ Co-Design ของประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่ม จะนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามประเด็นที่การวิจัยได้มาในเบื้องต้น และแสดงด้วยตารางเปรียบเทียบคำตอบกลุ่มเฉพาะ

คำตอบที่ได้มาจากการทำ Co-Design ของประชากรกลุ่มผสม 4 กลุ่ม จะนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามประเด็นที่การวิจัยได้มาในเบื้องต้น และแสดงด้วยตารางเปรียบเทียบคำตอบกลุ่มผสม

คำตอบจากการเปรียบเทียบผลการทำ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสมจะนำมาเปรียบเทียบอีกครั้งและแสดงด้วยตารางเปรียบเทียบคำตอบระหว่างกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสมแล้วนำผลการเปรียบเทียบนั้นไปเปรียบเทียบกับคำตอบของการวิจัยที่เป็นร่างประเด็นในกฎหมายที่จะจัดทำเพื่อวิเคราะห์ถึงความเหมือนและความแตกต่าง เพื่อการวิจัยจะได้วิเคราะห์เป็นข้อยุติในประเด็นที่สมควรจะให้มืออยู่ในบทบัญญัติกฎหมายที่จะจัดทำขึ้นมา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยฉบับนี้มีแนวคิดในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร ซึ่งการวิจัยได้นำเอาผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ข้อมูลเอกสาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลจากการทำ Co-Design ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นวิธีวิทยาการวิจัย มาร่วมกันวิเคราะห์ เพื่อหาคำตอบที่เป็นประเด็นสำคัญที่จะให้มืออยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายที่จะจัดทำขึ้นมาซึ่งมีโครงสร้างกฎหมาย

ประกอบด้วย การรักษาจรรยาบรรณทหาร วินัยและการรักษาวินัยทหาร การดำเนินการทางวินัยทหาร การอุทธรณ์ การฟ้องคดี และบทเฉพาะกาล และกฎหมายที่จะจัดทำขึ้นมานี้เป็นกฎหมายที่เป็นต้นแบบหมายความว่า เป็นกฎหมายที่สามารถใช้เป็นแบบอย่างในการตราเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับ หรือ เป็นต้นแบบกฎหมายที่สามารถใช้ในการประยุกต์สู่การตราเป็นกฎหมายใช้บังคับได้ และเนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่ดังนั้นลำดับศักดิ์ของกฎหมายจึงเป็นพระราชบัญญัติ

5. วิธีการจัดทำร่างกฎหมาย

ในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารนั้น การวิจัยกำหนดการตรวจสอบหลักการจัดทำกฎหมายโดยการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 ได้กำหนดว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชนและดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง” ตรวจสอบความสอดคล้องของกฎหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ในเรื่องความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข โดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร แตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา และตรวจสอบความถูกต้องตามพระราชบัญญัติการตรวจสอบหลักการจัดทำกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 หมวด 3 การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย ในมาตรา 21 ที่กำหนดเกณฑ์ในการจัดทำร่างกฎหมายจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ 9 เกณฑ์

6. การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

เป็นการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารแล้วเสร็จและนำเสนอเป็นข้อค้นพบของงานวิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้วิพากษ์และเสนอแนะความคิดเห็น เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ตัวกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดที่จะนำไปใช้บังคับต่อไป

ประชากรที่ร่วมรับฟังความคิดเห็นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ อัยการทหาร นายทหารพระธรรมนูญ ทนายทหาร นายทหาร สัญญาบัตรนายทหารประทวน ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตำรวจ นายความผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์ และประชาชน จำนวน 36 คน

ข้อมูลที่ได้มาจากการวิพากษ์ (Comment) และข้อเสนอแนะจากการทำ Hearing นี้ การวิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงร่างกฎหมายต้นแบบให้มีความสมบูรณ์

7. กฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร

จากวิธีวิทยาการวิจัยที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้ได้คำตอบตามที่การวิจัยนี้ได้กำหนดเป้าหมายที่เป็นวัตถุประสงค์การวิจัยอันเป็นผลผลิต (Output) ของการวิจัย คือ กฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร โดยมีกระบวนการดำเนินการ เป็นข้อสรุป ดังนี้

การจัดทำร่างต้นแบบกฎหมายได้นำแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และคำตอบจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) มาใช้ในการจัดทำประเด็นกฎหมายที่จะให้มีในบทบัญญัติกฎหมายต้นแบบเพื่อให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมกันออกแบบประเด็นกฎหมายด้วยวิธีการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co-design) และเมื่อได้คำตอบเป็นตัวร่างกฎหมายต้นแบบแล้วจึงนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) เพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งจะทำให้ได้กฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารที่มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนการวิจัยตามวิธีวิทยาการวิจัยดังกล่าว มีดังนี้ (ดูภาพประกอบที่ 3.3)

ภาพประกอบที่ 3.3 กระบวนการวิธีวิทยาการวิจัย